

ОСОБЕННОСТИ ЦЕННОСТНО-МОТИВАЦИОННОЙ СФЕРЫ ЛИЧНОСТИ СПОРТСМЕНОВ, КОТОРЫЕ ЗАНИМАЮТСЯ АЙКИБУДО

Гант Е. Е., Дубникова Е. Г.

Харьковская государственная академия физической культуры

Аннотация. Охарактеризована система ценностных ориентаций личности спортсменов, которые занимаются айкибудо.

Ключевые слова: айкибудо, личность, ценностные ориентации.

Анотація. Гант О. Є., Дубнікова О. Г. Особливості ціннісно-мотиваційної сфери особистості спортсменів, які займаються айкібудо. Охарактеризовано система ціннісних орієнтацій особистості спортсменів, які займаються айкібудо.

Ключові слова: айкібудо, особистість, ціннісні орієнтації.

Abstract. Gant H., Dubnikova O. Features values individual athletes involved aikibudo. Described system of value orientations of the individual athletes who are engaged in aikibudo.

Key words: aikibudo, personality, value orientation.

Постановка проблемы. Целостный педагогический процесс по формированию физической культуры личности одновременно состоит из процесса обучения и процесса воспитания [1; 2]. Основная задача физической культуры заключается в развитии целостной личности. Она выступает и как одно из важных средств формирования здорового образа жизни, организации отдыха и досуга, воспитания и развития телесных и духовных сил [2; 3]. В спортивной деятельности происходит интенсивное нравственно-волевое становление личности, что является важнейшей психологической характеристикой спортсмена [4; 7]. По своей сути нравственно-волевые качества позволяют личности разрешать внутренние противоречия между собственными чувствами и желаниями, осознанными требованиями общества и реальными поступками, по которым можно объективно характеризовать личность [5; 6; 8; 9]. Айкибудо имеет ряд особенностей, определяющих его высокую эффективность в формировании нравственно-волевых качеств спортсменов [7].

Анализ работ по теории и практике нравственно-волевого развития в физкультурно-спортивной деятельности свидетельствует о том, что данная проблема еще недостаточно исследована. Не в полной мере определена содержательная характеристика формирования нравственно-волевых качеств в процессе занятий спортивными единоборствами, а именно ценностных ориентаций спортсменов как

важнейших компонентов структуры личности.

Цель исследования: изучить особенности системы ценностных ориентаций личности спортсменов, занимающихся восточными боевыми искусствами на примере айкибудо.

Задачи исследования:

1. Провести теоретический анализ мотивационно-потребностной сферы личности спортсменов, занимающихся восточными боевыми искусствами.
2. Изучить особенности системы терминальных ценностей спортсменов, которые занимаются айкибудо.
3. Исследовать специфику инструментальных ценностных характеристик спортсменов, которые занимаются айкибудо.

Изложение основного материала. Для изучения ценностно-мотивационной сферы личности спортсменов, которые занимаются айкибудо, использовали методику «Ценностные ориентации» М. Рокка. Доминирующая направленность ценностных ориентаций спортсменов фиксировалась как занимаемая ими жизненная позиция, которая определялась по критериям уровня вовлеченности в сферу труда, в семейно-бытовую и досуговую активность.

Качественный анализ результатов исследования дал возможность оценить жизненные идеалы, иерархию жизненных целей, ценностей-средств и представлений о нормах поведения у единоборцев, на основании чего выделяются следующие особенности системы инструментальных и терминальных ценнос-

© Гант Е. Е., Дубникова Е. Г., 2011

тних орієнтацій особистості спортсменів, які займаються айкібудо:

- етичні цінності (відповідальність, незалежність, життєрадісність) переобладали над цінностями спілкування (терпимість, непримиримість до недоліків) і цінностями справи (виконувальність, раціоналізм, тверда воля);
- конформістські цінності (вихованість) переобладають над альтруїстическими цінностями (терпимість, чуткість);
- цінності прийняття інших людей переобладають над цінностями самоутвердження (освіченість, високі запити);
- цінності особистої життя (щасливий сімейний життя, любов) переобладають над цінностями професійної реалізації (цікава праця, активний діяльній життя, суспільний визнання);
- «абстрактні» цінності (розвиток, пізнання, свобода) переобладають над конкретними (удовольствія, матеріально забезпечена життя, продуктивна життя).

Висновки:

1. Заняття бойовими мистецтвами Сходу, в частині айкібудо, формують у спортсменів систему цінностей, відмінною від цінностей системи молодіжних інших суспільних груп, не включених в спортивно-пізнавальний процес.
2. В системі інструментальних цінностей орієнтацій особистості спортсменів, які займаються айкібудо, етичні, конформістські цінності і цінності прийняття інших людей переобладають над цінностями спілкування, справи, самоутвердження.
3. В системі термінальних цінностей орієнтацій особистості спортсменів, які займаються айкібудо, духовні цінності переобладають над матеріальними і цінностями професійної реалізації.

Література:

1. Асташова Н. А. *Учитель. Проблема вибору і формування цінностей* / Асташова Н. А. – М. : МОДЭК, 2001. – 272 с.
2. Бездухов В. П. *Моральний вибір студента: теорія і практика* / В. П. Бездухов, Р. Н. Гуртовська. – М. : Московський психолого-соціальний інститут, 2007. – 198 с.
3. Бондаревська Е. В. *Теорія і практика особисто-орієнтованого освіти* / Бондаревська Е. В. – Ростов н/Д. : Видавництво ростовського педагогічного університету, 2000. – 352 с.
4. Воронов І. А. *Психотехніка східних єдиноборств (Східно-азійська класическа концепція психологічної підготовки єдиноборців)* / Воронов І. А. – Харків, 2005. – 432 с.
5. Ільїн І. А. *О протидії злу силою* / Ільїн І. А. – М. : Айріс-Пресс, 2007. – 576 с.
6. Маслов А. А. *Бусидо. Кодекс честі самурая* / Маслов А. А. – Фенікс, 2006. – 288 с.
7. Уэстбрук А. *Айкідо і динамічна сфера* / А. Уэстбрук, О. Раті. – Астрель, 2006. – 383 с.
8. Коїті Тохэй. *Книга КІ. / Тохэй Коїті. – Режим доступу : <http://ki-moscow.narod.m/litra/bi.htm>.*
9. Морихей Уесіба. *Мемуари / Уесіба Морихей. – Режим доступу : <http://ki-moscow.narod.ru/litra/bi.htm>.*
10. Сіодо Годзо. *Динамічне айкідо* / Годзо Сіодо. – Режим доступу : [://k1 moscow.narod.ru/litra/bi.htm](http://k1.moscow.narod.ru/litra/bi.htm)